

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Cynllun Archwilio 2019 – Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Blwyddyn archwilio: 2018-19

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1197A2019-20

Paratowyd y ddogfen hon yn rhan o waith a berfformiwyd yn unol â swyddogaethau statudol. Mae rhagor o wybodaeth am hyn ar gael yn [Atodiad 1](#).

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru na, pan fo hynny'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb o ran unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, neu unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, pan fo hynny'n berthnasol, yr archwilydd sy'n gweithredu ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn info.officer@audit.wales.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

This document is also available in English. Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Paratowyd y ddogfen hon gan Huw Rees, Non Jenkins a Gareth Jones o Swyddfa Archwilio Cymru gyda chymorth Barrie Morris, Gail Turner-Radcliffe a Grace Hawkins o Grant Thornton UK LLP.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2019

Crynodeb	4
Archwiliad o Gyfrifon	4
Archwiliad perfformiad	8
Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	11
Ffi, tîm archwilio ac amserlen	12
Datblygiadau yn y dyfodol ar fy ngwaith archwilio	16

Atodiadau

Atodiad 1 – cyfrifoldebau perthnasol	17
Atodiad 2 – gwaith perfformiad yn amlinellid archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd	20
Atodiad 3 – crynodeb o waith ardystio hawliadau grant	21
Atodiad 4 – datblygiadau eraill yn y dyfodol	23

Cynllun Archwilio 2019

Crynodeb

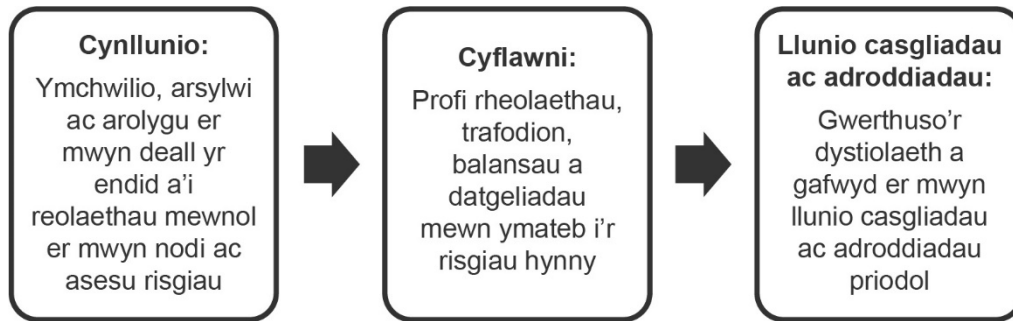
- 1 Fel eich archwilydd allanol, fy amcan i yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel Archwilydd Cyffredinol ac sy'n cyflawni fy rhwymedigaethau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Ymarfer Archwilio, sef:
  - archwilio ac ardystio a yw eich datganiadau ariannol yn 'wir ac yn deg';
  - asesu a oes gennych drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y defnydd o adnoddau;
  - archwilio ac asesu a ydych wedi cyflawni'r dyletswyddau a bodloni gofynion y Mesur; a
  - chynnal astudiaethau i fy ngalluogi i wneud argymhellion i wella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu i wella trefniadau rheoli ariannol neu drefniadau rheoli eraill.
- 2 Diben y cynllun hwn yw nodi fy ngwaith arfaethedig, pryd y caiff ei wneud, cost y gwaith hwn a phwy fydd yn ei wneud.
- 3 Ni orfodwyd unrhyw gyfyngiadau arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.
- 4 Nodir fy nghyfrifoldebau i, ynghyd â rhai'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn **Atodiad 1**.

Archwiliad o gyfrifon

- 5 Fy nghyfrifoldeb i yw cyflwyno tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar eu 'gwirionedd a'u tegwch'. Mae hyn yn darparu sicrwydd bod y cyfrifon yn:
  - rhydd rhag camddatgan, boed trwy wall neu dwyll;
  - cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion perthnasol eraill; ac yn
  - cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu cyfrifyddol.
- 6 Rwyf i hefyd yn ystyried a oes gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili (y Cyngor) drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau ac adrodd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion.
- 7 Mae **Atodiad 1** yn nodi fy nghyfrifoldebau yn llawn.
- 8 Mae'r gwaith archwilio yr wyf yn ei wneud i gyflawni fy nghyfrifoldebau yn ymateb i fy asesiad o risgiau. Mae'r ddealltwriaeth hon yn caniatáu i mi ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol wrth ddarparu sicrwydd ar gyfer y datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae fy null archwilio yn cynnwys tri cham a nodir yn **Arddangosyn 1**.

Arddangosyn 1: fy null archwilio

Mae'r tabl hwn yn crynhoi tri cham fy null archwilio ariannol, sef cynllunio, profi ac adrodd.

- 9 Nodir y risgiau camddatgan sylweddol sy'n arwyddocaol yn fy marn i, ac felly y mae angen ystyriaeth archwilio arbennig arnynt yn **Arddangosyn 2** ynghyd â'r gwaith rwy'n bwriadu ei wneud i fynd i'r afael â nhw. Mae meysydd archwilio allweddol eraill y bydd fy nhîm yn canolbwyntio arnynt wedi'u cynnwys hefyd.

Arddangosyn 2: risgiau archwilio ariannol

Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r prif risgiau archwilio ariannol a nodwyd yng ngham cynllunio'r archwiliad

Risg archwiliad ariannol	Ymateb arfaethedig yr archwiliad
Risgiau arwyddocaol	
Mae'r risg y bydd rheolwyr yn gwrth-wneud rheolaethau i'w gweld ym mhob endid. O ganlyniad i natur anrhagweladwy y gallai'r gwrth-wneud hyn ddigwydd, ystyrir ei bod yn risg arwyddocaol [ISA 240.31-33].	Bydd fy nhîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none"> • profi priodoldeb yr wybodaeth yn y cyfnodolion a newidiadau eraill a wneir wrth baratoi'r datganiadau ariannol; • archwilio amcangyfrifon cyfrifyddu am duedd; a • gwerthuso'r sail resymegol i unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i fusnes arferol.

Risg archwiliad ariannol	Ymateb arfaethedig yr archwiliad
Risgiau arwyddocaol	
Prisio eiddo, offer a chyfarpar	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygu prosesau'r rheolwyr a'r tybiaethau ar gyfer cyfrifo'r amcangyfrif, y cyfarwyddiadau a roddwyd i arbenigwyr prisio a chwmpas eu gwaith; • ystyried cymhwysedd, arbenigedd a gwrthrychedd unrhyw arbenigwyr rheoli sy'n cael eu defnyddio; • trafod ar ba sail y gwneir y prisiad a herio tybiaethau allweddol â'r prisiwr pan fo hynny'n briodol; • adolygu a herio'r wybodaeth a ddefnyddiwyd gan y prisiwr i sicrhau cyflawnder a chysondeb â'n dealltwriaeth ni; • profi prisiadau a wnaed yn ystod y flwyddyn i sicrhau eu bod wedi'u hychwanegu'n gywir at y gofrestr asedau; a • gwerthuso'r tybiaethau a wnaed gan reolwyr ar gyfer yr asedau hynny nad ydynt wedi'u hailbrisio yn ystod y flwyddyn a sut y mae rheolwyr wedi bodloni eu hunain nad yw'r rhain yn wahanol iawn i'r gwerth cyfredol.
Prisio Rhwymedigaeth Net y Gronfa Bensiwn	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodi'r rheolaethau sydd ar waith gan y rheolwyr i sicrhau na chaiff rhwymedigaeth y gronfa pensiwn ei gamddatgan yn sylweddol. Rydym hefyd yn asesu a gyflawnwyd a gweithredwyd y rheolaethau hyn yn unol â'r disgwyl ac a ydynt yn ddigonol i liniaru'r risg o gamddatgan sylweddol; • gwerthuso hyfedredd, arbenigedd a gwrthrychedd yr actiwarïaid a gynhaliodd brisiadau eich cronfa pensiwn. Byddwn yn datblygu dealltwriaeth o ar ba sail y cynhaliwyd y prisiadau; • cynnal gweithdrefnau i gadarnhau rhesymoldeb y tybiaethau actiwarïaid a wnaed; a • sicrhau cysondeb ased y gronfa pensiwn a'r rhwymedigaeth a'r datgeliadau yn y nodiadau i'r datganiadau ariannol â'r adroddiadau actiwarïaid gan eich actiwarïaid.

Risg archwiliad ariannol	Ymateb arfaethedig yr archwiliad
Meysydd eraill y bydd yr archwiliad yn rhoi sylw iddynt	
<p>Safonau cyfrifyddu newydd Mae offerynnau ariannol IFRS 9 yn berthnasol o 1 Ebrill 2018 ymlaen, ac mae'n cyflwyno dull newydd wedi'i seilio ar egwyddorion ar gyfer dosbarthu a mesur asedau ariannol. Mae hefyd yn cyflwyno dull amhariad newydd ar gyfer asedau ariannol wedi'i seilio ar golledion disgwylidig yn hytrach na cholledion gwirioneddol. Bydd hyn yn arwain at nodi colledion credyd disgwylidig yn gynharach ac yn effeithio ar sut y cyfrifir y ddarpariaeth ddyled wael.</p> <p>Mae referniw IFRS 15 o gontractau â chwsmeriaid yn cyflwyno model pum cam wedi'i seilio ar egwyddorion ar gyfer adnabod referniw sy'n codi o gontractau â chwsmeriaid. Y mae wedi'i seilio ar egwyddor graidd sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r referniw a gaiff ei nodi ddangos y nwyddau neu'r gwasanaethau arfaethedig a gaiff eu trosglwyddo i'r cwsmer mewn swm sy'n adlewyrchu'r ystyriaeth y mae corff yn disgwyl bod hawl ganddo iddo, yn gyfnewid am y nwyddau neu'r gwasanaethau hynny. Bydd hefyd yn gofyn am ddatgeliadau mwy helaeth nag sy'n ofynnol ar hyn o bryd.</p>	<p>Bydd fy nhîm archwilio yn asesu effeithiau tebygol y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol newydd ac yn gwneud gwaith mewn ymateb i unrhyw risgiau camddatgan sylweddol a nodir.</p>

- 10 Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr ynghylch gwirionedd a thegwch y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, yn hytrach rwy'n mabwysiadu cysyniad o berthnasedd. At ddibenion cynllunio, rydym wedi penderfynu bod perthnasedd yn £6.132 miliwn, sef 1% o gyfanswm y gwariant. Caiff perthnasedd terfynol ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio cyn cwblhau'r archwiliad. Fy nod yw nodi camddatganiadau sylweddol, hynny yw, y rhai hynny a all arwain at gamarwain darllynydd y cyfrifon. Bydd y lefelau yr wyf i'n barnu bod y camddatganiadau yn sylweddol yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Archwilio cyn cwblhau'r archwiliad.
- 11 At ddibenion adrodd, byddaf yn trin unrhyw gamddatganiad sydd islaw lefel 'ddibwys' (perthnasedd o 5%) yn un nad oes angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ei ystyried ac felly ni fyddaf yn adrodd arnynt.
- 12 Mae fy ffioedd a'r amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau'r archwiliad wedi'i seilio ar y tybiaethau canlynol:
  - mae'r datganiadau ariannol wedi'u darparu'n unol â'r amserlen y cytunwyd arni, o'r ansawdd disgwylidig ac maent wedi bod yn destun adolygiad sicrwydd ansawdd trylwyr;

- mae'r wybodaeth a ddarparwyd i gefnogi'r datganiadau ariannol yn cyd-fynd â'r ddogfen canlyniadau archwilio y cytunwyd arnynt¹;
  - darperir lleoliad a chyfleusterau priodol i alluogi fy nhîm archwilio i gyflawni'r archwiliad mewn modd effeithlon;
  - bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad; ac
  - mae gennych yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i ddarparu'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau wedi'i gyfeirio ataf i.
- 13 Yn rhan o archwiliad 2017-18, nodais nifer o ddiffygion cynllunio, adrodd a chyfathrebu yn y Gwaith Archwilio Mewnol. Yn rhan o'r broses o gynllunio archwiliad 2019-20, mae ein trafodaethau â swyddogion wedi nodi bod cynnydd yn cael ei wneud o ran mynd i'r afael â'r materion a nodwyd gennyf yn yr archwiliad Byddaf yn cynnal adolygiad o'r trefniadau presennol er mwyn hysbysu casgliad barn archwilio 2019-20, adrodd ar y cynnydd a wnaed, a ble y dylid canolbwyntio camau pellach os bydd eu hangen.
- 14 Yn ogystal â fy nghyfrifoldebau sy'n gysylltiedig â'r archwiliad o ddatganiadau ariannol statudol y Cyngor a nodir uchod, mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio dogfen i Lywodraeth Cymru sy'n rhoi gwybodaeth am Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i gefnogi'r gwaith o baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan.
- 15 Yn ogystal ag archwilio'r cyfrifon, mae gen i gyfrifoldebau statudol hefyd i dderbyn cwestiynau a gwrthwynebiadau i'r cyfrifon gan etholwyr lleol. Nodir y cyfrifoldebau hyn yn Neddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004:
- Adran 30 Archwilio dogfennau a chwestiynau yn ystod archwiliad; ac
  - Adran 31 Yr hawl i wrthwynebu yn ystod archwiliad.
- 16 Caiff ffioedd archwilio eu codi am waith a wneir i ymdrin â chwestiynau a gwrthwynebiadau etholwyr. Gan y bydd gwaith archwilio yn dibynnu ar nifer a natur unrhyw gwestiynau a gwrthwynebiadau, nid yw'n bosibl amcangyfrif ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn.
- 17 Os wyf i'n derbyn cwestiynau neu wrthwynebiadau, byddaf yn trafod ffioedd archwilio posibl bryd hynny.

Archwiliad perfformiad

- 18 Mae angen i mi gydbwyso fy nyletswyddau statudol presennol, newydd ac arfaethedig â'r angen i barhau i gynnal archwiliadau ac asesiadau ystyrion, cymesur wedi'u seilio ar risg. Wrth gyflawni fy nyletswyddau, byddaf yn parhau i gyflawni'r cydbwysedd mwyaf priodol ac ychwanegu gwerth trwy:
- ddarparu sicrwydd ynghylch trefn lywodraethu a stiwardiaeth arian ac asedau cyhoeddus;

---

¹ Mae'r ddogfen canlyniadau archwilio y cytunwyd arnynt yn nodi'r gofynion disgwylidig o ran dogfennau gweithiol i gefnogi'r datganiadau ariannol ac mae'n cynnwys amserlen a chyfrifoldebau.

- cynnig cipolwg ar i ba raddau y defnyddir adnoddau yn ddoeth wrth ddiwallu anghenion pobl; a
  - nodi a hyrwyddo ffyrdd y gellir gwella darpariaeth gwasanaethau cyhoeddus.
- 19 Gan ei bod yn debygol y bydd Bil Llywodraeth Leol Cymru disgwylidig yn cynnig nad yw Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn berthnasol i gynghorau mwyach, byddaf yn parhau i leihau gymaint â phosibl y gwaith sy'n canolbwyntio ar y broses o wella cynllunio.
- 20 Yn fy nghynllun archwilio ar gyfer 2018, esboniais fy mod i, mewn blynyddoedd blaenorol, wedi rhoi dibyniaeth ar fy ngwaith o dan y Mesur i fy helpu i gyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i fodloni fy hun bod gan gynghorau drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd (gwerth am arian) wrth ddefnyddio adnoddau. O ystyried ei bod yn debygol na fyddaf yn gallu dibynnu ar fy ngwaith o dan y Mesur yn y dyfodol, yn 2019-20 ac mewn blynyddoedd dilynol, bydd pwyslais fy rhaglenni archwilio perfformiad lleol yn parhau i gyfochri'n fwy eglur â chyflawni fy nyletswydd o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.
- 21 Yn 2018-19, archwiliais i ba raddau yr ydych yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni eich amcanion llesiant. Yn ystod 2019-20, byddaf yn cynnal archwiliad arall i asesu i ba raddau yr ydych yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau i gyflawni eich amcanion llesiant. Hwn fydd y darn olaf o waith y byddaf yn ei wneud i gyflawni fy nyletswyddau o dan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn y Cyngor cyn cyflwyno fy adroddiad cylchol cyntaf i'r Cynulliad Cenedlaethol yn 2020. Yn ystod 2019-20, byddaf i hefyd yn ystyried sut i gyflawni fy nyletswyddau o dan y Ddeddf yn ystod y cyfnod 2020 hyd 2024 a byddaf yn ceisio ymgysylltu ag awdurdodau lleol yn ogystal â rhanddeiliaid eraill wrth ddatblygu fy null.
- 22 Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal rhaglen o astudiaethau llywodraeth leol hefyd. Mae'r gwaith hwn wedi'i gynnwys yn amcangyfrifon Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru ac nid ffioedd lleol. Mae'r astudiaethau hyn yn arwain ar y cyfan at adroddiad cenedlaethol wedi'i atgyfnerthu gan arferion da a chanlyniadau dysgu ar y cyd yn hytrach na gan adroddiadau lleol. Caiff canfyddiadau lleol, pan fyddant yn briodol, eu cofnodi mewn gwaith asesu gwelliant a'u hadrodd mewn adroddiadau gwella blynyddol yn dibynnu ar amseriad a phwyslais y casgliadau.

- 23 Wrth ystyried yr holl gasgliadau hyn, bydd fy rhaglen waith ar gyfer 2019-20 yn cynnwys:

Arddangosyn 3: rhaglen archwilio perfformiad

Rhaglen archwilio perfformiad	Disgrifiad byr
Gwaith archwilio ac asesu gwelliant, gan gynnwys archwiliad o drefniadau cynllunio ac adrodd ar welliant	Archwilio cyflawniad y ddyletswydd i gyhoeddi cynllun gwella, a chyhoeddi asesiad o berfformiad.
Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	Archwiliad i ba raddau mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gymryd camau tuag at gyflawni ei amcanion llesiant.
Asesiad Risg a Sicrwydd	Prosiect i nodi lefel y sicrwydd archwilio a/neu pan fydd angen rhagor o waith archwilio yn y dyfodol o ran y risgiau i'r Cyngor yn rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio adnoddau.
Cynaliadwyedd Ariannol	Prosiect sy'n gyffredin i'r holl gynghorau lleol a fydd yn asesu cynaliadwyedd ariannol yn sgil heriau presennol a'r rhai y disgwylir yn y dyfodol.
Trawsnewid	Bydd y prosiect hwn yn adolygu effeithiolrwydd ac effaith rhaglen trawsnewid y Cyngor wrth ysgogi gwelliant cynaliadwy ac effeithlon. Byddwn yn trafod y pwyslais a'r ymagwedd tuag at y prosiect hwn gyda'r Cyngor.
Astudiaethau Llywodraeth Leol 2019-20	(Wedi'u hariannu gan Gronfa Gyfunol Cymru) Yn ddiweddar, daeth ymgynghoriad yr Archwilydd Cyffredinol ar ei flaenraglen waith i ben a'i astudiaethau llywodraeth leol ar gyfer 2019-20 fydd; <ol style="list-style-type: none"> 1. Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus 2. Effaith cyni ar wasanaethau dewisol awdurdodau lleol 3. Masnacheiddio mewn awdurdodau lleol Byddwn yn cadarnhau a fydd y Cyngor yn safle gwaith maes ar gyfer unrhyw un o'r astudiaethau hyn cyn bo hir.

- 24 Mae'r prosiectau archwilio perfformiad a oedd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Archwilio y llynedd, sy'n parhau neu sydd wedi'u disodli gan brosiectau eraill drwy gyfundeb â chi, wedi'u nodi yn **Atodiad 2**.

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

- 25 Gofynnwyd i mi wneud gwaith ardystio ar hawliadau a ffurflenni grant y Cyngor fel y nodir yn **Atodiad 3**.
- 26 Fel oedd yn wir y llynedd, ni fydd Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i mi ddarparu unrhyw adroddiad am ganfyddiadau ffeithiol o ran unrhyw lefelau gweithgarwch na chanlyniadau.
- 27 Mae fy ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn wedi'i nodi yn **Arddangosyn 5**.

Materion cyffredinol a nodwyd

- 28 Mae **Arddangosyn 4** yn crynhoi'r materion mwy sylweddol a/neu ailadroddus a nodais wrth wneud gwaith ardystio'r grant yn 2017-18.

Arddangosyn 4: materion cyffredinol sy'n ymwneud ag ardystio hawliadau a ffurflenni grant

Hawliadau a ffurflenni grant a ddilyswyd yn 2017-18

Budd-dal tai a Chymhorthdal Treth yr Awdurdod

Nodwyd nifer o faterion, a arweiniodd at amod, gan gynnwys:

Lwfansau Rhent

- Cyfanswm y gwariant sy'n ymwneud ag achosion nad oes angen eu cyfeirio i'r swyddog rhent – nodwyd y gwall hwn yn ystod y flwyddyn pan ddefnyddiwyd y rhwymedigaeth rhent anghywir wrth gyfrifo'r budd-dal. Arweiniodd hyn at orddatganiad o £71 a allosodwyd yng nghell 102 a thanddatganiad cyfatebol yng nghell 113.
- Cyfanswm y Gwariant (Budd-daliadau a Roddwyd) – mae hwn yn wall sydd wedi ei nodi mewn blynyddoedd blaenorol hefyd, lle mae incwm wythnosol cyfartalog wedi ei gyfrifo'n anghywir. Arweiniodd hyn at orddatganiad o £541 a allosodwyd a thanddatganiad cyfatebol yng nghell 113.
- Gordaliadau Cymwys (y flwyddyn gyfredol) – mae hwn yn wall sydd wedi ei nodi mewn blynyddoedd blaenorol hefyd, lle mae gwariant wedi ei gamddosbarthu'n ordaliad cymwys yn hytrach na gwall gan yr awdurdod lleol. Arweiniodd hyn at orddatganiad o £0.46 a allosodwyd yng nghell 114 a thanddatganiad cyfatebol yng nghell 99.

Roedd dwy gell 'cysoni yn ystod y flwyddyn' ar y ffurflen hawlio nad oeddent yn cyfateb. Adroddwyd hyn yn y Llythyr Amodi.

Gwnaed addasiad i'r hawliad hefyd er mwyn sicrhau cywirdeb yr wybodaeth a adroddwyd. Gwnaed addasiad o £2.43 yng nghell 229 (Rhent wythnosol gwirioneddol cyfartalog fesul annedd ar gyfer 2017-18) ac addasiad o £177,868 yng nghell 230 (Incwm rhent ar gyfer 2017-18) fel eu bod nhw'n darllen £82.64 a £45,743,368 yn y drefn honno. Nid effeithiodd yr addasiadau hyn ar unrhyw gymhorthdal a hawliwyd.

Hawliadau a ffurflenni grant a ddilyswyd yn 2017-18

Grant Trafnidiaeth Leol

Defnyddiwyd £000 i gwblhau'r hawliad hwn a hynny'n anghywir, gan arwain at orddatganiad o'r gwariant ar y ffurflen hawlio. Addaswyd hyn ac nid yw'n effeithio ar y dyfarniad grant a hawliar.

Effeithiolrwydd trefniadau cydlynu grantiau

Mae gan yr Awdurdod drefniadau digonol ar gyfer paratoi ei hawliadau a'i datganiadau, a chefnogi ein gwaith ardstio.

Materion yn ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant penodol

- 29 Yn ogystal â'r materion cyffredinol a nodir uchod, rwy'n crynhoi'r materion mwy sylweddol yr wyf wedi'u nodi o ran hawliadau a ffurflenni grant unigol yn [Atodiad 3](#).

Ffi, tîm archwilio ac amserlen

Ffi

- 30 Mae eich amcangyfrif o ffi ar gyfer 2019 wedi'i nodi yn [Arddangosyn 5](#). Bu rhai mân newidiadau i fy nghyfraddau ffioedd ar gyfer 2019, fodd bynnag bydd fy nhimau archwilio yn parhau i ysgogi effeithlonrwydd yn eu harchwiliadau er mwyn sicrhau na fyddwch chi'n ysgwyddo unrhyw gynnydd yn y ffioedd. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o 0.03% o'i gymharu â'ch ffi wirioneddol yn 2018. [Mewnosoder esboniad byr ar gyfer newidiadau os yw hynny'n briodol].

Arddangosyn 5: ffi archwilio

Mae'r tabl hwn yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig ar gyfer 2019, yn ôl maes y gwaith archwilio, ynghyd â'r ffi archwilio wirioneddol ar gyfer y llynedd.

Maes archwilio	Ffi arfaethedig (£) ²	Ffi wirioneddol y llynedd (£)
Archwiliad o gyfrifon ³	250,000	250,000
Gwaith archwilio perfformiad ⁴	104,815	104,776
Cyfanswm y ffi	354,815	354,776
Gwaith ardystio grantiau ⁵	Cwmpas y gwaith i'w gadarnhau	41,788

- 31 Bydd cynllunio yn barhaus, ac efallai bydd angen newid fy rhaglen waith archwilio ac felly fy ffi, os bydd risgiau allweddol newydd yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod â'r Cyngor yn gyntaf.
- 32 Mae rhagor o wybodaeth am [fy ngraddfeydd ffioedd a gosod ffioedd](#) ar gael ar ein gwefan.

---

²Nodiadau: Nid yw'r ffioedd a ddangosir yn y ddogfen hon yn cynnwys TAW, ni chodir hyn amoch chi.

³Yn daladwy o fis Tachwedd 2018 hyd fis Hydref 2019.

⁴Yn daladwy o fis Ebrill 2019 hyd fis Mawrth 2020.

⁵ Yn daladwy fel gwaith a wnaed.

Y tîm archwilio

33 Crynhoir prif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, yn **Arddangosyn 6**.

Arddangosyn 6: fy nhîm archwilio

Mae'r tabl hwn yn rhestru aelodau'r tîm archwilio lleol a'u manylion cyswllt.

Enw	Swyddogaeth	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Huw Rees	Cyfarwyddwr Ymgysylltu ac Arweinydd Ymgysylltiad – Archwiliad Perfformiad	029 20320 599	huw.rees@archwilio.cymru
Barrie Morris	Arweinydd Ymgysylltiad – Archwiliad Ariannol	0117 305 7708	barrie.morris@uk.gt.com
Grace Hawkins	Rheolwr Tîm Archwilio Ariannol	02920 347542	grace.e.hawkins@uk.gt.com
Non Jenkins	Rheolwr Archwilio Perfformiad	029 20320 595	non.jenkins@archwilio.cymru
Gareth Jones	Arweinydd Archwilio Perfformiad	029 20320 548	gareth.jones@archwilio.cymru

34 Gallaf gadarnhau bod pob aelod o fy nhîm yn annibynnol ar Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili a'ch swyddogion. Hefyd, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi ddwyn i'ch sylw.

Amserlen

35 Byddaf yn darparu adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunir arnynt i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy mhrif bwyntiau yn y broses yn **Arddangosyn 7**.

Arddangosyn 7: amserlen

Mae'r tabl hwn yn nodi'r amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau ac adrodd ar fy ngwaith archwilio ar y Cyngor.

Allbwn arfaethedig	Gwaith a wnaed	Adroddiad wedi'i gwblhau
Cynllun Archwilio 2019	Rhagfyr 2018 – Ionawr 2019	Mawrth 2019
Gwaith cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol Barn ar y Datganiadau Ariannol Memorandwm Cyfrifon Ariannol	Chwefror – Medi 2019	Medi 2019 Medi 2019 Hydref 2019
Gwaith perfformiad: <ul style="list-style-type: none"> Archwiliad o'r Cynllun Gwella	Ebrill 2019	Ebrill 2019
<ul style="list-style-type: none"> Archwiliad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Mai – Awst 2019	Medi 2019*
<ul style="list-style-type: none"> Archwiliad o'r Asesiad o Berfformiad	Hydref – Tachwedd 2019	Tachwedd 2019
<ul style="list-style-type: none"> Asesiad Risg a Sicrwydd	Hydref – Tachwedd 2019	Rhagfyr 2019
<ul style="list-style-type: none"> Cynaliadwyedd Ariannol	I'w gadarnhau	I'w gadarnhau
<ul style="list-style-type: none"> Trawsnewid	Medi – Rhagfyr 2019	Rhagfyr 2019*
Adroddiad Gwella Blynyddol	Ebrill 2019 – Mai 2020	Mehefin 2020
Cynllun Archwilio 2020	Hydref hyd – Rhagfyr 2019	Ionawr 2020

*Amcangyfrif

Datblygiadau yn y dyfodol ar fy ngwaith archwilio

- 36 Nodir manylion datblygiadau eraill yn y dyfodol, gan gynnwys newidiadau sydd ar ddod, i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol allweddol, seminarau Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru a'r gwaith yr wyf wedi'i gynllunio ar barodrwydd y sector cyhoeddus yng Nghymru ar gyfer Brexit yn **Atodiad 4**.

Atodiad 1

Cyfrifoldebau perthnasol

Archwiliad o gyfrifon

Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi fy mhwerau a fy nyletswyddau i gyflawni eich archwiliad ariannol. Fy nghyfrifoldeb i yw cyflwyno tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar:

- eu 'gwirionedd a'u tegwch', gan ddarparu sicrwydd eu bod yn:
  - rhydd rhag camddatgan, boed trwy wall neu dwyll;
  - cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion perthnasol eraill; ac yn
  - cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu cyfrifyddol.
- cysondeb yr wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol â'r datganiadau ariannol.

Mae'n rhaid imi nodi hefyd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion, os nad yw cofnodion cyfrifyddu priodol wedi'u cadw, os nad yw'r datgeliadau angenrheidiol ynghylch cydnabyddiaeth a thrafodiadau eraill wedi'u gwneud neu os nad wyf i wedi cael yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol imi asesu a oes gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn y defnydd o adnoddau. I gyflawni hyn, rwy'n ystyried:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, fel yr adroddwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a fy adroddiad arni;
- canlyniadau gwaith arall a wnaed, gan gynnwys gwaith a wnaed o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiad hawliadau a ffurflenni, ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff arolygu allanol eraill pan fo hynny'n berthnasol i fy nghyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion na thrafodir uchod, ac sy'n angenrheidiol yn fy marn i er mwyn cyflawni fy nyletswyddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, i ofyn i mi yr Archwilydd Penodedig, gwestiynau ynghylch y cyfrifon, a phan fo hynny'n briodol, i herio eitemau yn y cyfrifon. Mae'n rhaid i mi ystyried hefyd a ddylwn i lunio adroddiad, er budd y cyhoedd, ar unrhyw fater a ddaw i'm sylw yn ystod yr archwiliad.

Nid yw fy ngwaith archwilio yn rhyddhau'r rheolwyr neu'r rhai hynny sy'n gyfrifol am lywodraethu o'u cyfrifoldebau, sy'n cynnwys:

- paratoi'r datganiadau ariannol ac Adroddiad Blynyddol yn unol â safonau a chanllawiau cyfrifyddu perthnasol;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- sicrhau rheoleidd-dra y trafodiadau ariannol; a
- sicrhau gwerth am arian yn y defnydd o adnoddau.

Mae rheolwyr yn cytuno i:

- ganiatáu i mi weld yr holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol, fel cofnodion, dogfennau a materion eraill;
- darparu gwybodaeth ychwanegol y mae'n bosibl y byddaf yn gofyn i'r rheolwyr amdani at ddiben yr archwiliad; a
- chaniatáu i mi siarad ag unrhyw bersonau yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili sy'n angenrheidiol yn y fy marn i er mwyn cael tystiolaeth ar gyfer yr archwiliad.

Bydd angen i'r rheolwyr ddarparu sylwadau ysgrifenedig i mi yn cadarnhau:

- eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol;
- bod yr holl drafodiadau wedi'u cofnodi a'u cynnwys yn y datganiadau ariannol;
- y darparwyd gwybodaeth gyflawn i mi at ddibenion yr archwiliad; ac
- yn cefnogi tystiolaeth archwilio arall sy'n berthnasol i'r datganiadau ariannol neu'r honiadau penodol yn y datganiadau ariannol os wyf i o'r farn bod hynny'n angenrheidiol neu'n ofynnol yn ôl y Safonau Archwilio Rhyngwladol.

Archwiliad perfformiad

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi, trwy archwilio'r cyfrifon neu fel arall, fodloni fy hun bod y gan y corff drefniadau priodol ar waith i:

- sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- bod y corff, os yw'n ofynnol iddo gyhoeddi gwybodaeth yn unol â chyfarwyddyd o dan adran 47 (gwybodaeth am berfformiad), wedi gwneud trefniadau priodol i gasglu a chofnodi'r wybodaeth a'i chyhoeddi fel sy'n ofynnol i gyflawni ei ddyletswyddau o dan yr adran honno.

Mae'r Mesur yn rhoi dyletswydd gyffredinol ar awdurdodau gwella i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer eu swyddogaethau. Mae hefyd yn pennu gofynion penodol i awdurdodau nodi amcanion gwella a chyhoeddi cynlluniau gwella blynyddol ac asesiadau perfformiad. Diffiniad awdurdodau gwella yw cynghorau sir a bwrdeistref sirol, awdurdodau parc cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub.

Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, i bennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â'i ddyletswydd gyffredinol a gofynion y Mesur. Mae'n rhaid i mi archwilio hefyd a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cynllunio ac adrodd ar welliant.

Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd, dan rai amgylchiadau, gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), a bydd yn darparu adroddiad i'r awdurdodau a'r Gweinidogion perthnasol mewn cysylltiad â hyn, a gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi adroddiadau archwiliadau ac asesiadau yn ei Adroddiad Gwella Blynyddol (o dan adran 24). Bydd hyn hefyd yn crynhoi unrhyw adroddiadau o arolygiadau arbennig.

Mae Adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal archwiliadau o gyrrff cyhoeddus at ddibenion asesu i ba raddau y mae wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth:

- (a) bennu amcanion llesiant; a
- (b) chymryd camau i gyflawni'r amcanion hynny.

Mae'n rhaid i mi gynnal archwiliad o'r fath ar bob corff cyhoeddus o leiaf unwaith mewn cyfnod o bum mlynedd. Cyn diwedd y cyfnod, mae'n rhaid i mi adrodd ar ganlyniadau'r archwiliadau hynny i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Atodiad 2

Gwaith perfformiad yn amlinelliad archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd

Arddangosyn 8: gwaith perfformiad yn amlinelliad archwilio y llynedd sy'n parhau o hyd

Prosiect archwilio perfformiad	Statws	Sylwadau
Iechyd yr Amgylchedd Adolygu'r trefniadau sydd ar waith gan y cyngor i gyflawni gwasanaethau iechyd yr amgylchedd trwy barhau â'r astudiaeth a gynhaliwyd eisoes gan yr Archwilydd Cyffredinol yn rhan o'r astudiaethau ar thema 'cyflawni â llai'.	Cwmpasu	Rydym yn cynnal archwiliad dilynol byr ar gynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a wnaed yn astudiaeth genedlaethol yr Archwilydd Cyffredinol. Rydym yn bwriadu cwblhau'r gwaith hwn erbyn dechrau tymor yr Hydref 2019.
Gwasanaethau Hamdden Adolygu'r trefniadau sydd ar waith gan y cyngor i gyflawni gwasanaethau hamdden trwy barhau â'r astudiaeth a gynhaliwyd eisoes gan yr Archwilydd Cyffredinol yn rhan o'r astudiaethau ar thema 'cyflawni â llai'.	Cwmpasu	Rydym yn cynnal archwiliad dilynol byr ar gynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a wnaed yn astudiaeth genedlaethol yr Archwilydd Cyffredinol. Rydym yn bwriadu cwblhau'r gwaith hwn erbyn dechrau tymor yr Hydref 2019.
Trefniadau Diogelu Corfforaethol Adolygu effeithiolrwydd trefniadau diogelu corfforaethol gan barhau â'r astudiaeth a gynhaliwyd eisoes gan yr Archwilydd Cyffredinol yn y maes hwn.	Cwmpasu	Rydym yn cynnal archwiliad dilynol byr ar gynnydd y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a wnaed yn astudiaeth genedlaethol yr Archwilydd Cyffredinol. Rydym yn bwriadu cwblhau'r gwaith hwn erbyn dechrau tymor yr Hydref 2019.

Atodiad 3

Crynodeb o waith ardystio hawliadau grant

Arddangosyn 9: crynodeb o waith ardystio hawliadau grant

Mae'r tabl hwn yn crynhoi fy rhaglen o waith ardystio hawliadau grant yn 2018-19

Cyf	Grantiau a ffurflenni	Dyddiad dyledus	Dyddiad derbyn	Hwyr	Tystysgrif amodol	Addasiad (>£10,000)	Addasiad (<£10,000)	Tystysgrif ddi-amod
BEN01	Budd-daliadau tai a Chymhorthdal Treth yr Awdurdod	30/04/2018	25/04/2018	Nac ydy	Oes	Datgelu		
TRA15	Grant Trafnidiaeth Leol	30/09/2018	25/09/2018	Nac ydy			Datgelu	
RG03	Cymunedau yn Gyntaf – Pob Clwstwr	31/07/2018	06/07/2018	Nac ydy				Oes
EDU18	Ysgolion yr 21ain Ganrif	30/09/2018	26/09/2018	Nac ydy				Oes
LA01	Cyfradd Annomestig	31/05/2018	31/05/2018	Nac ydy				Oes
HLG01	Partneriaeth Eiddilwch Gwent	27/04/2018	25/04/2018	Nac ydy				Oes
HLG03	Taleb Blynyddol Adran 28a – Wanless	30/09/2018	07/09/2018	Nac ydy				Oes
HLG03	Taleb Blynyddol Adran 28a – Dysgu ac Anabledd	30/09/2018	07/09/2018	Nac ydy				Oes

Cyf	Grantiau a ffurflenni	Dyddiad dyledus	Dyddiad derbyn	Hwyr	Tystysgrif amodol	Addasiad (>£10,000)	Addasiad (<£10,000)	Tystysgrif ddi-amod
PEN05	Pensiynau Athrawon	31/05/2018	30/04/2018	Nac ydy				Oes
LA99	Crynodeb o Grantiau Llywodraeth Cymru Ardystiedig	15/06/2018	31/05/2018	Nac ydy				Oes
TRA23	Teithio am Ddim (Mae elfen ariannol yr hawliad hwn wedi'i chynnwys bellach yn y 'Crynodeb o Grantiau Llywodraeth Cymru Ardystiedig (LA99)'. Roedd yn ofynnol i'r Archwilwyr adrodd ar reoli Data Cerdyn Clyfar a sglodion ISAM o dan CI TRA23).							
	Cyfanswm				1	£177,870	£0	8

Disgwylir i'r rhaglen waith gyffredinol ar hawliadau grant yn 2019 gynnwys cymhorthdal Budd-daliadau Tai, Ysgolion yr 21ain Ganrif, Cyfraddau annomestig, Pensiynau Athrawon, Cymunedau yn Gyntaf, cyllidebau cyfun a throsglwyddiadau arian, ac Atodlen Gryno o gyllid Llywodraeth Cymru.

Yn lleol, gall hefyd fod hawliadau grant Cymunedau yn Gyntaf, cyllidebau cyfun a throsglwyddiadau arian.

Atodiad 4

Datblygiadau eraill yn y dyfodol

A. Newidiadau allweddol sydd ar y gweill i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol

Arddangosyn 10: newidiadau i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol

Mae'r tabl hwn yn rhoi manylion y prif newidiadau yn y dyfodol i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol

Safon	Dyddiad dod i rym	Rhagor o fanylion
Lesoedd IFRS16	Disgwylir yn 2020-21	<p>Bydd IFRS 16 yn disodli'r safon lesoedd presennol yn IAS 17. Y newid allweddol yw ei bod y dileu i raddau helaeth y gwahaniaeth rhwng lesoedd gweithredu ac ariannol ar gyfer lesddeiliaid, trwy gyflwyno un model cyfrifyddu i lesddeiliaid sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo nodi asedau a rhwymedigaethau ar gyfer yr holl lesoedd â chyfnod o fwy na 12 mis, oni bai bod gwerth isel i'r ased sylfaenol.</p> <p>Bydd yn arwain at nodi'r holl lesoedd ar y fantolen yn ased wedi'i seilio ar egwyddor hawl defnyddio â'r rhwymedigaeth gyfatebol ar gyfer ei logi yn y dyfodol. Mae hyn yn newid sylweddol i drefn gyfrifyddu lesddeiliaid.</p>

B. Cyfnewidfa Arfer Da

Mae Cyfnewidfa Arfer Da Swyddfa Archwilio Cymru yn helpu gwasanaethau cyhoeddus i wella trwy rannu gwybodaeth ac arferion sy'n gweithio. Cynhelir digwyddiadau lle gellir cyfnewid gwybodaeth â phobl a rhannu adnoddau ar-lein. Y prif feysydd gwaith yw rheoli ariannol, staff a llywodraethu'r sector cyhoeddus.

[Rhagor o wybodaeth, gan gynnwys manylion am ddigwyddiadau'r Gyfnewidfa Arfer Da sydd wedi'u trefnu ac allbynnau o seminarau blaenorol.](#)

C. Brexit: paratoi ar gyfer ymadawiad y Deyrnas Unedig ag aelodaeth yr Undeb Ewropeaidd

Yn unol ag Erthygl 50 o Gytuniad Rhufain, bydd y Deyrnas Unedig yn peidio â bod yn aelod o'r Undeb Ewropeaidd ar 29 Mawrth 2019. Mae trafodaethau yn parhau, ac mae'n parhau i fod yn aneglur a gyrhaeddir cytundeb ar gyfnod pontio hyd at 31 Rhagfyr 2020, neu a fydd ymadawiad 'dim cytundeb' ar unwaith yn digwydd fis Mawrth nesaf.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dechrau rhaglen waith sy'n edrych ar y trefniadau y mae'r sector cyhoeddus datganoledig yng Nghymru, gan gynnwys holl gyrff y GIG, yn eu rhoi ar waith er mwyn paratoi ar gyfer ac ymateb i ymadawiad Prydain â'r Undeb Ewropeaidd. Bydd hyn ar ffurf trosolwg lefel uchel i weld beth sy'n cael ei roi ar waith ym mhob rhan o sector cyhoeddus Cymru, a beth yw'r materion allweddol o safbwynt gwahanol rannau gwasanaethau cyhoeddus Cymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn bwriadu gwneud y gwaith hwn ar ddau gam. Yn nhymor yr hydref 2018, cyhoeddodd alwad am dystiolaeth i lunio crynodeb sylfaenol o'r trefniadau sy'n cael eu rhoi ar waith. Ar 19 Chwefror 2019, cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol adroddiad ar baratodau Cymru ar gyfer Brexit heb gytundeb. Caiff hyn ei ddilyn gan ragor o waith maes archwilio yn ystod gweddill 2019. ⁶

---

⁶ <http://www.audit.wales/cy/cyhoeddi/paratodau-yng-nghymru-ar-gyfer-brexit-heb-gytundeb>

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone.: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru